

Rozdział 5.

Administracja kontami użytkowników

Ćwiczenia zawarte w tym rozdziale pozwolą przygotować oddzielne środowisko pracy dla każdego użytkownika komputera.

Windows XP, w porównaniu do systemów *Windows 9x*, znacznie poprawia bezpieczeństwo oraz zwiększa możliwości konfiguracji uprawnień poszczególnych użytkowników. Natomiast niewielkie zmiany zauważą użytkownicy systemu *Windows 2000*, ponieważ *Windows XP* przejął rozwiązania zastosowane w tym właśnie systemie operacyjnym.

Windows XP rozróżnia trzy rodzaje kont użytkowników. *Administrator* z pełnymi uprawnieniami do wszystkich elementów systemu może m.in. tworzyć konta dla innych użytkowników oraz zarządzać ich ustawieniami. Dwa pozostałe rodzaje — *Konto z ograniczeniami* i *Gość* — to konta z ograniczonymi prawami dostępu, np. możliwością operowania jedynie na własnych plikach oraz uruchamiania wyłącznie niektórych aplikacji.

Nowością jest funkcja *Przełącz użytkownika*, pozwalająca na szybkie przełączanie pomiędzy kontami użytkowników z zachowaniem wszystkich pracujących aplikacji. Dzięki temu mechanizmowi aplikacje uruchomione przez jednego użytkownika mogą pracować w trakcie, gdy do komputera zalogował się ktoś inny.

Tworzenie, modyfikacja i usuwanie kont użytkowników

Po zainstalowaniu w systemie automatycznie tworzone zostają konta: *Administrator* (osoba zarządzająca całym systemem i posiadająca maksymalne uprawnienia), *Gość* (konto jest początkowo zablokowane) i konto osoby przeprowadzającej instalację (konto to ma takie same uprawnienia, jak *Administrator*). Tak jak w przypadku poprzednich rozdziałów, aby wykonać opisywane ćwiczenia należy zalogować się na konto z uprawnieniami administratora.

Ćwiczenie 5.1. Tworzenie kont użytkowników

Praca z systemem Windows XP możliwa jest po zalogowaniu się użytkownika. Dla każdego użytkownika komputera powinno zostać utworzone jego własne konto. Aby utworzyć nowe konto użytkownika

1. Z menu *Start* wybierz opcję *Panel sterowania*¹.
2. Wybierz kategorię *Konta użytkowników*. Zostanie wyświetlone okno *Konta użytkowników*.
3. Wybierz zadanie *Utwórz nowe konto*. Zostanie uruchomiony *Kreator dodawania konta do systemu*.

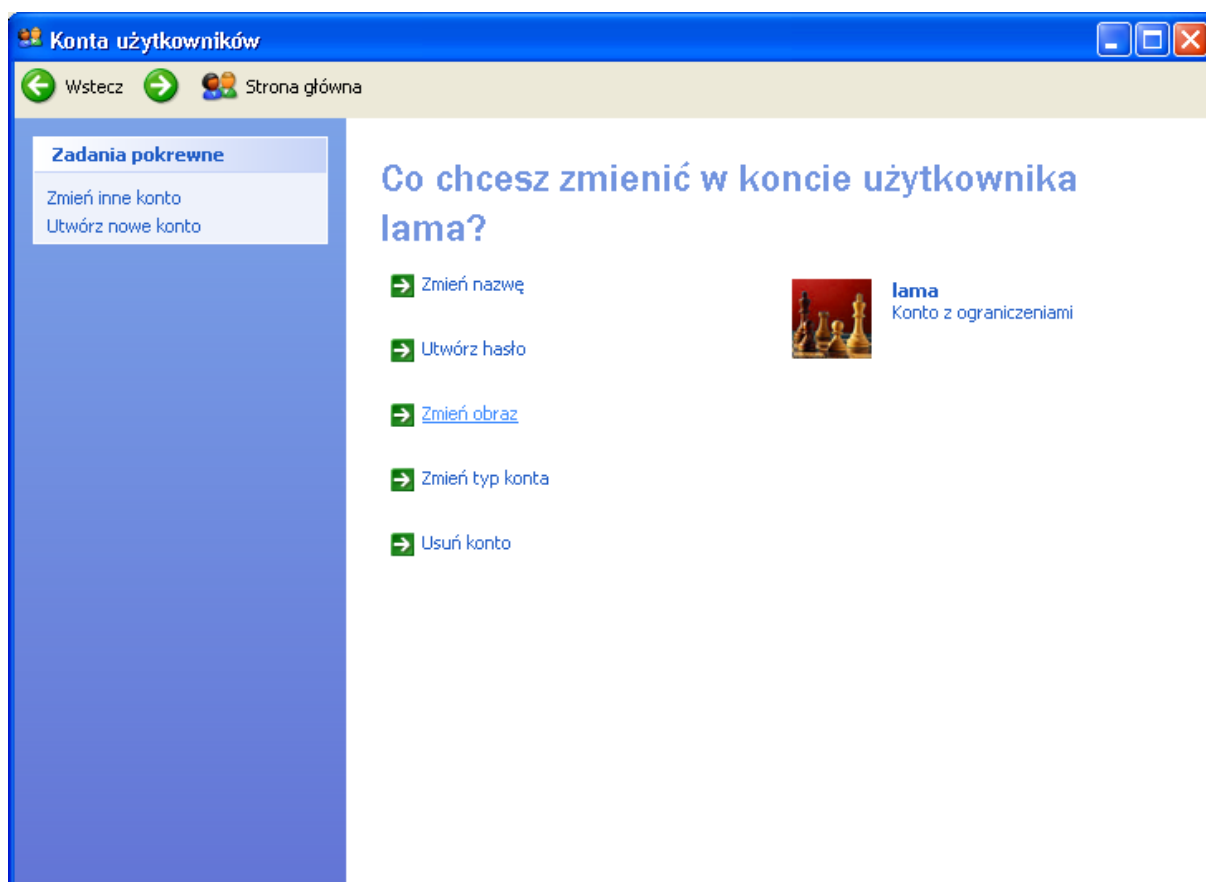
¹ Opcja ta została dodana do menu Start w ćwiczeniu 2.9.

4. Wpisz nazwę nowo tworzonego konta i naciśnij przycisk **Dalej**.
5. Określ typ konta — do wyboru są dwie opcje: **Administrator** lub **Ograniczone**. Zaznacz opcję **Ograniczone**.
6. Naciśnij przycisk **Utwórz konto**. *Kreator dodawania nowego konta* zostanie zamknięty, a nowe konto utworzone.

Ćwiczenie 5.2. Zmiana właściwości konta

Celem ćwiczenia jest zmodyfikowanie utworzonego w poprzednim ćwiczeniu konta.

1. Z menu **Start** wybierz opcję **Panel sterowania**.
2. Wybierz kategorię **Konta użytkowników**. Zostanie wyświetlone okno **Konta użytkowników**.
3. Wybierz zadanie **Zmień inne konto**. Zostaniesz poproszony o wybór modyfikowanego konta.
4. Wybierz utworzone w ćwiczeniu 5.1 konto (na rysunku 5.1 jest to konto użytkownika *lama*).
5. Wybierz opcję **Zmień obraz**. Ikonę użytkownika można wybrać z istniejących w systemie 23 ikon lub utworzyć ją samemu w dowolnym programie graficznym.
6. Po wybraniu ikony naciśnij przycisk **Zmień obraz**. Ikona konta użytkownika zostanie zmieniona.

Rysunek 5.1. Modyfikacja konta użytkownika

Ćwiczenie 5.3. Jak zostać administratorem

Ponieważ administratorzy mają nieograniczone możliwości zarządzania komputerem, konta użytkowników posiadających takie uprawnienia powinny być chronione hasłem. Aby nadać użytkownikowi *lama* uprawnienia administratora i zabezpieczyć konto hasłem:

1. Z menu **Start** wybierz opcję **Panel sterowania**.
2. Wybierz kategorię **Konta użytkowników**. Zostanie wyświetlone okno **Konta użytkowników**.
3. Wybierz zadanie **Zmień inne konto** i wybierz konto użytkownika **lama**.
4. Zaznacz opcję **Zmień typ konta**. Jako nowy typ konta wybierz opcję **Administrator komputera**.
5. Naciśnij przycisk **Zmień typ konta**.
6. Następnie wybierz opcję **Utwórz hasło**. Wpisz nowe hasło użytkownika i potwierdź je w polu **Wpisz jeszcze raz nowe hasło dla potwierdzenia**.

Wielkość liter hasła, w przeciwieństwie do wielkości liter nazwy konta, ma znaczenie! Na przykład „MetaTrON” i „metatron” to dwa różne hasła.

7. Dodatkowo możesz określić wskazówkę, która danemu użytkownikowi (ale tylko jemu) powinna pomóc przypomnieć sobie hasło.

Ćwiczenie 5.4. Usuwanie kont

Aby usunąć z systemu konto użytkownika **lama**:

1. Z menu **Start** wybierz opcję **Panel sterowania**.
2. Wybierz kategorię **Konta użytkowników**. Zostanie wyświetlone okno **Konta użytkowników**.
3. Wybierz zadanie **Zmień inne konto** i wybierz konto użytkownika **lama**.
4. Zaznacz opcję **Usuń konto**. Zostanie wyświetlone pytanie, czy zachować pliki zapisane w folderze **Moje dokumenty** użytkownika **lama**.
5. Wybierz opcję **Usuń pliki**, a następnie **Usuń konto**.

Zarządzanie kontami użytkowników

Ćwiczenie 5.5. Ukrywanie listy użytkowników

Domyślnie, podczas uruchamiania systemu wyświetlany jest ekran zawierający listę wszystkich założonych na komputerze kont. Użytkownik musi jedynie kliknąć odpowiednią ikoną i w przypadku kont chronionych hasłem podać prawidłowe hasło. Aby ukryć listę wszystkich użytkowników komputera:

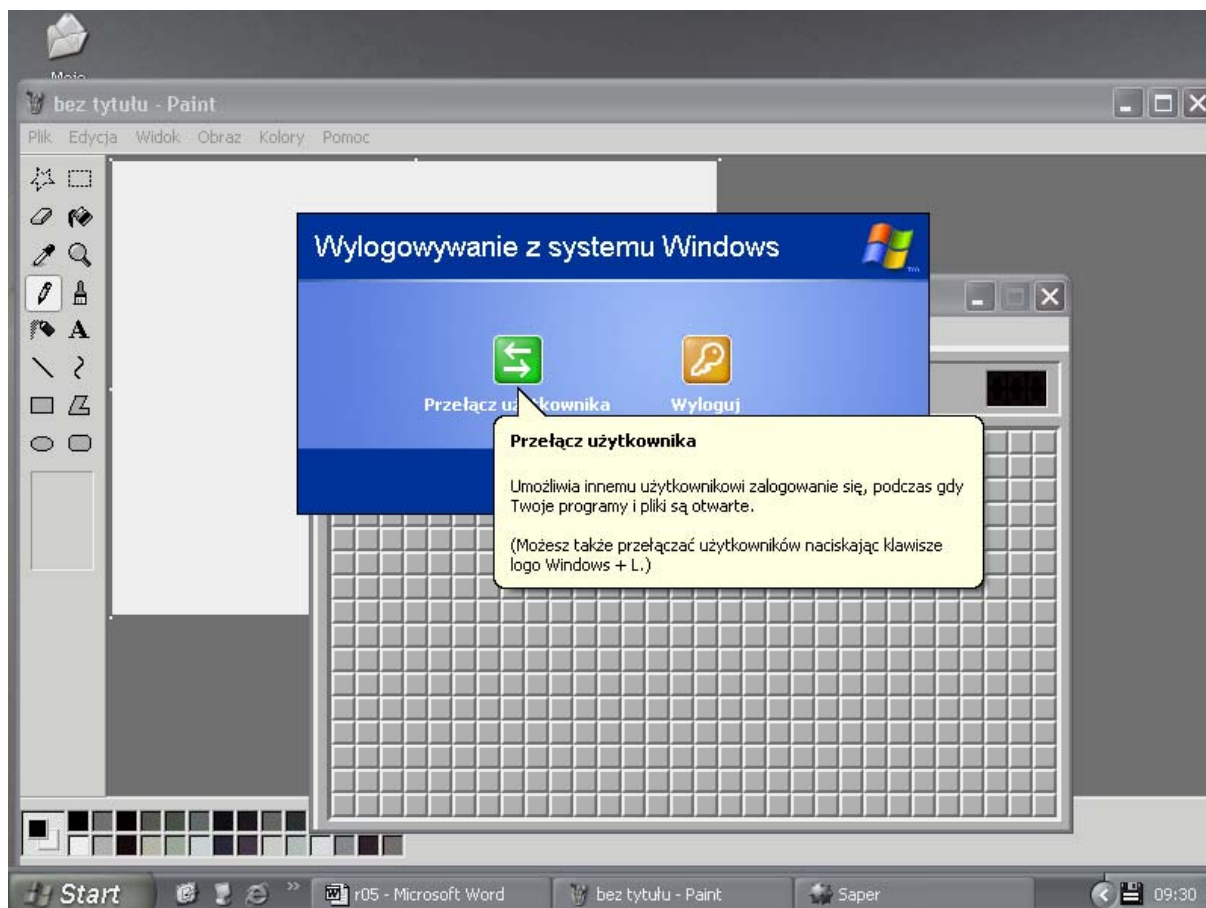
1. Z menu **Start** wybierz opcję **Panel sterowania**.
2. Wybierz kategorię **Konta użytkowników**. Zostanie wyświetlone okno **Konta użytkowników**.
3. Wybierz opcję **Zmień sposób logowania lub wylogowania użytkowników**.
4. Odznacz opcję **Użyj ekranu powitalnego** i naciśnij przycisk **Zastosuj opcje**.

Ćwiczenie 5.6. Przełączanie między kontami

Celem ćwiczenia jest przełączenie się na konto innego użytkownika bez zamykania uruchomionych na własnym koncie aplikacji.

1. Zaloguj się do systemu na własne konto (konto z uprawnieniami administratora).
2. W sposób opisany w ćwiczeniu 5.1 utwórz konto innego użytkownika.
3. Uruchom kilka aplikacji (np. programy **Paint**, **Notatnik**, **Pasjans** i **Kierki**).
4. Z menu **Start** wybierz opcję **Wyloguj**. Zostanie wyświetlone okno pokazane na rysunku 5.2.
5. Wybierz opcję **Przełącz użytkownika**. W zależności od wyniku ćwiczenia 5.2 albo zostanie wyświetlony ekran powitalny, albo znane z systemu **Windows 2000** okno logowania.

6. Zaloguj się na koncie innego użytkownika. Zauważ, że inna osoba może pracować ze swoimi dokumentami i uruchamiać własne aplikacje.
7. Z menu **Start** wybierz opcję **Wyloguj** i wybierz opcję **Wyloguj**.
8. Ponownie zaloguj się na własnym koncie. Zauważ, że wszystkie aplikacje pozostały uruchomione, a dokumenty „czekały” na Ciebie w takim stanie, w jaki je zostawiłeś.

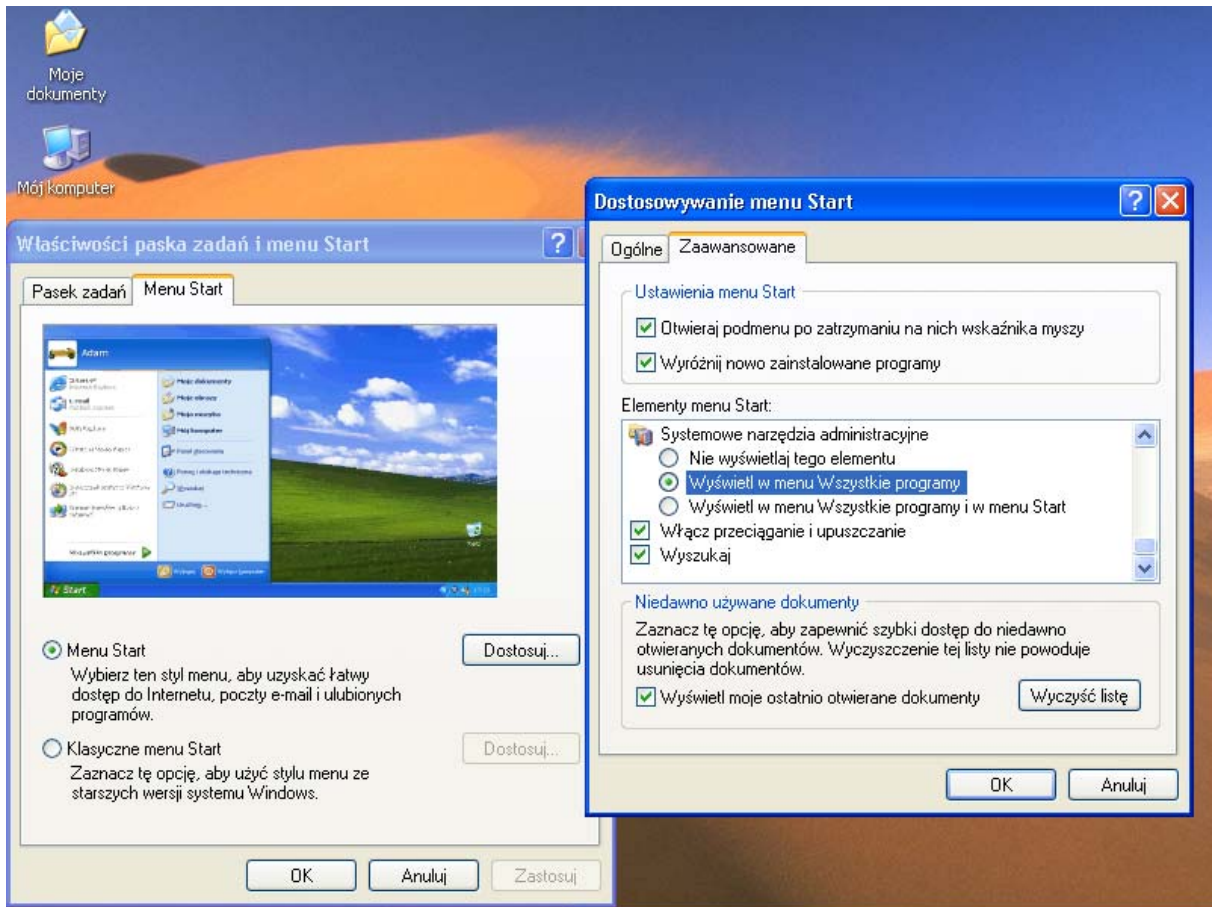
Rysunek 5.2. Przełączanie użytkowników w systemie Windows XP

Ćwiczenie 5.7. Uruchamianie aplikacji wymagających uprawnień administratora

Celem ćwiczenia jest uruchomienie aplikacji *Zarządzanie komputerem* jako inny niż aktualnie zalogowany do systemu użytkownik.

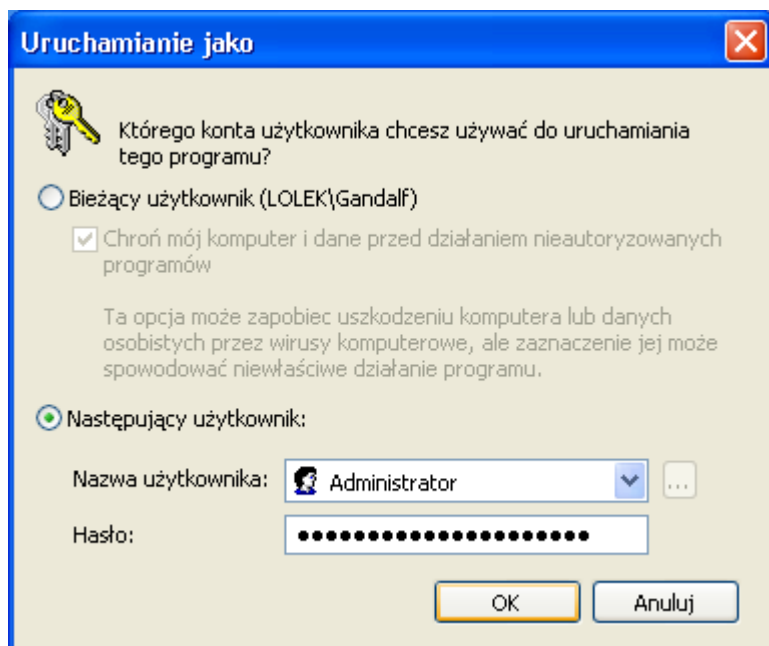
1. Wyloguj się i zaloguj jako użytkownik o ograniczonym dostępie.
2. Z menu **Start** wybierz opcję **Wszystkie programy**.
3. Jeżeli został wyświetlony folder **Narzędzia administracyjne** — wybierz go, w przeciwnym przypadku:
 - a. Naciśnij prawym przyciskiem myszy na menu **Start**.
 - b. Wybierz opcję **Właściwości | Menu Start**.
 - c. Naciśnij klawisz **Dostosuj**, a następnie wybierz opcję **Zaawansowane**.
 - d. Na liście dostępnych elementów **menu Start** zaznacz, jak to zostało pokazane na rysunku 5.3, **Systemowe narzędzia administracyjne**.
 - e. Naciśnij przycisk **OK**. Zostanie zamknięte okno dostosowywania **menu Start**.

f. Naciśnij przycisk **OK**.

Rysunek 5.3. Dodawanie folderu Narzędzia administracyjne do menu Start

4. W menu podręcznym znajdź opcję **Zarządzanie komputerem** i naciśnij prawy przycisk myszy.
5. Z menu podręcznego wybierz opcję **Uruchom jako**. Zostanie wyświetlone okno pokazane na rys. 5.4
6. Wybierz opcję **Następujący użytkownik** i podaj hasło administratora.
7. Naciśnij przycisk **OK**. Pomimo że aktualnie zalogowany do komputera nie miał wystarczających uprawnień, aplikacja zostanie uruchomiona.

Rysunek 5.4. Aby uruchomić program jako Administrator, musimy znać hasło administratora systemu

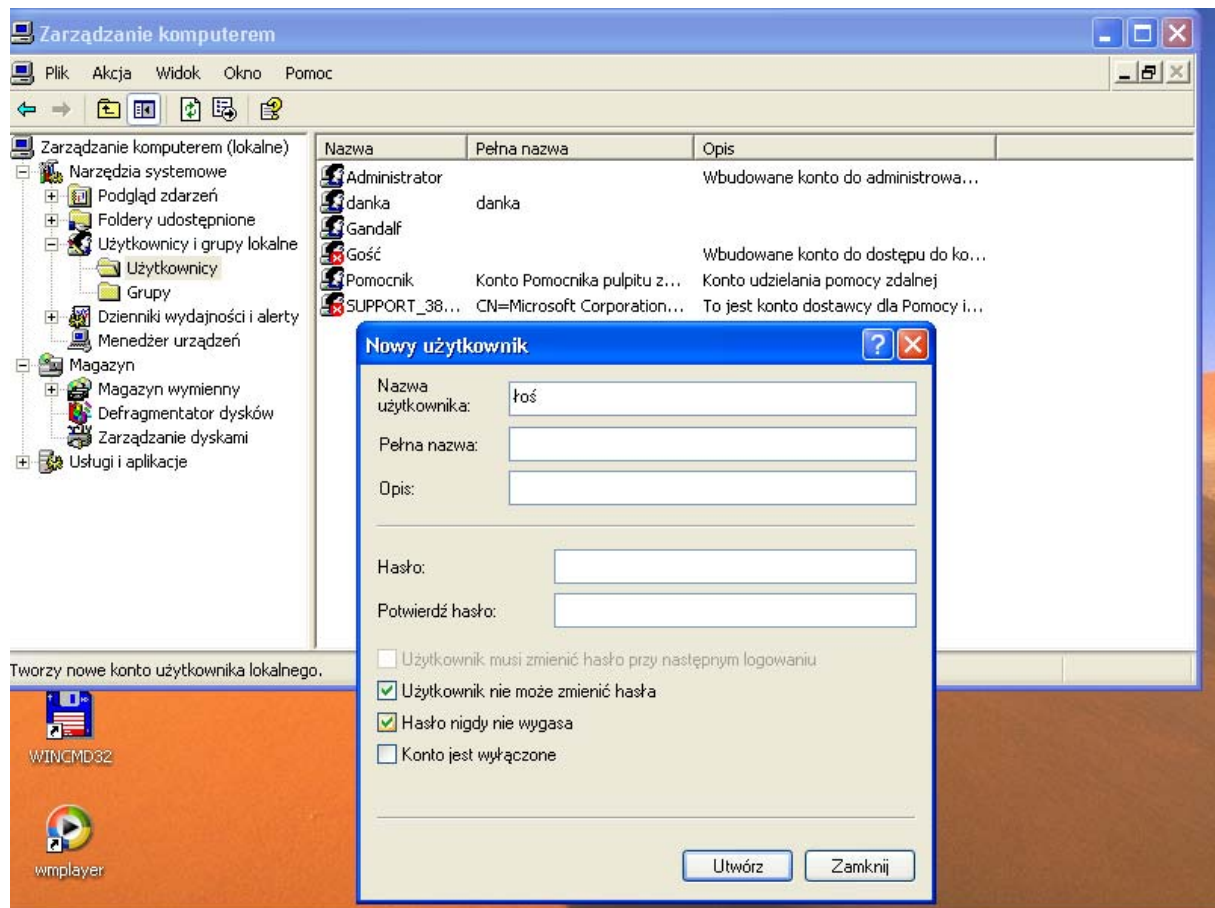
Prawa użytkowników systemu

Pomimo tego, że z poziomu okna **Konta użytkowników** można jedynie określić jeden z dwóch typów konta, system *Windows XP* umożliwia nadawanie praw do określonych zasobów (jak np. drukarka lub folder) lub wykonywania określonych zadań (jak np. instalowanie nowych sterowników lub zmiana czasu systemowego) konkretnym użytkownikom. Dodatkowo, aby uprościć administrację kontami użytkowników można łączyć ich w grupy użytkowników o tych samych prawach.

Ćwiczenie 5.8. Tworzenie nowych kont z ograniczeniami

Aby utworzyć konta nowych użytkowników i uniemożliwić im stworzenie hasła:

1. Z menu **Start** wybierz opcję **Wszystkie programy**.
2. Wybierz opcję **Narzędzia administracyjne | Zarządzanie komputerem**.
3. Z menu podręcznego wybierz opcję **Zarządzanie komputerem**. Pojawi się konsola **MMC** (ang. *Microsoft Management Console*) służąca m.in. do zarządzania kontami użytkowników lokalnego komputera.
4. Rozwiń menu **Użytkownicy i grupy lokalne**.
5. Kliknij prawym przyciskiem myszki folder **Użytkownicy**.
6. Z menu podręcznego wybierz opcję **Nowy użytkownik**. Pojawi się okno pokazane na rysunku 5.4.
7. Wprowadź nazwę nowego konta użytkownika i ustaw dodatkowe właściwości konta tak, jak zostało to pokazane na rysunku 5.4
8. Naciśnij klawisz **Utwórz**. Nowy użytkownik został dodany do systemu.
9. Powtórz czynności opisane w kroku 7. i 8., tworząc konto innego użytkownika.
10. Naciśnij klawisz **Zamknij**. Okno **Nowy użytkownik** zostanie zamknięte.

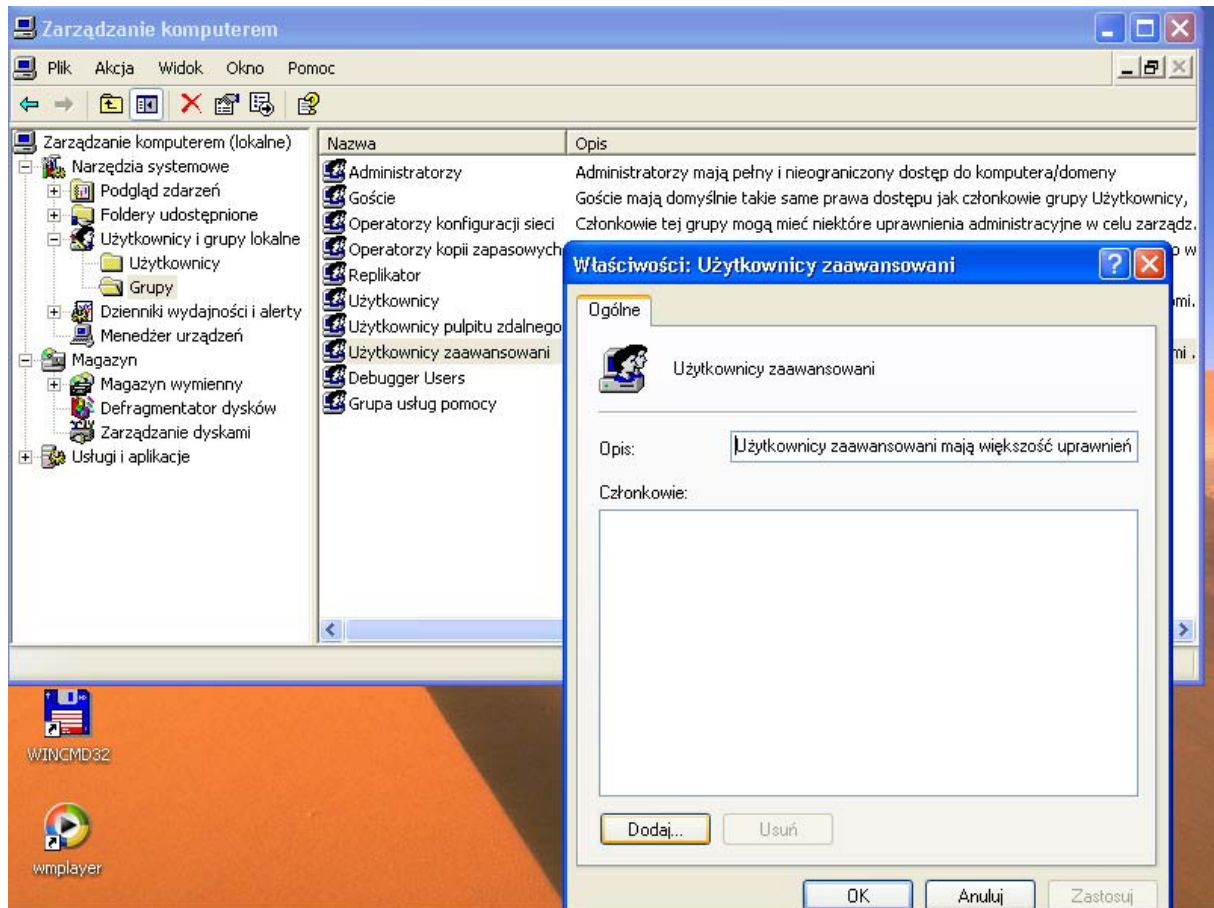

Rysunek 5.4. Tworzenie nowego konta i modyfikacja uprawnień

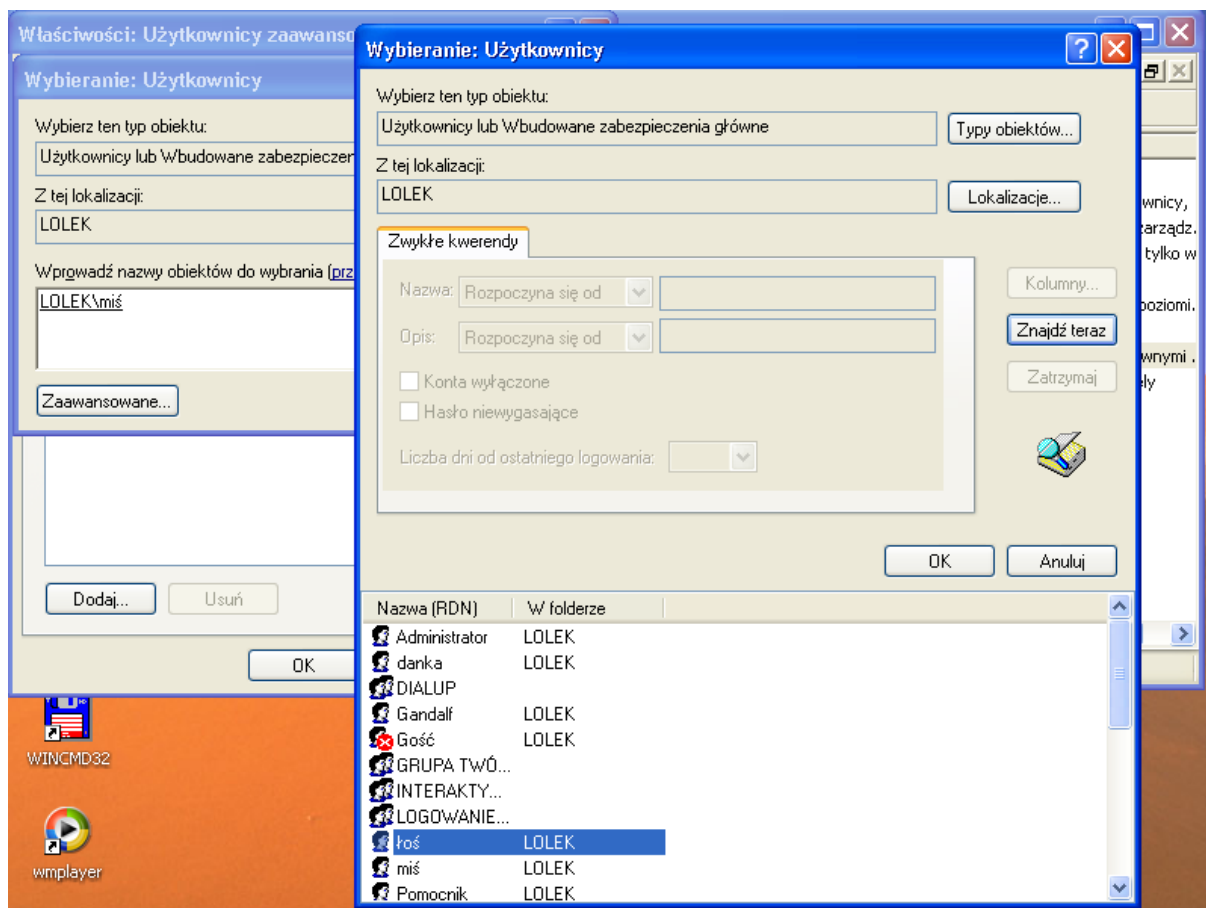
Ćwiczenie 5.9. Zwiększanie uprawnień użytkowników

Aby dodać konta użytkowników do wbudowanej grupy *Użytkownicy zaawansowani*:

1. Z menu **Start** wybierz opcję **Wszystkie programy**.
2. Wybierz opcję **Narzędzia administracyjne | Zarządzanie komputerem**.
3. Rozwiń menu **Użytkownicy i grupy lokalne**.
4. Kliknij lewym przyciskiem myszki folder **Grupy**.
5. Z listy dostępnych grup wybierz grupę **Użytkownicy zaawansowani** (użytkownicy należący do tej grupy mają większe uprawnienia niż użytkownicy o ograniczonym dostępie. Mogą m.in. udostępnić zasoby w sieci lokalnej, instalować niektóre programy czy ustawiać zegar systemowy).
6. Zostanie wyświetlona okno **Właściwości: Użytkownicy zaawansowani** (rysunek 5.5).
7. Naciśnij klawisz **Dodaj**. Jeżeli pamiętasz nazwy kont użytkowników utworzonych w poprzednim ćwiczeniu, wpisz je, oddzielając średnikiem, w polu **Wprowadź nazwy obiektów do wybrania**, a następnie naciśnij przycisk **Sprawdź nazwy**.
8. Jeżeli nie pamiętasz dokładnych nazw kont użytkowników lub system nie mógł znaleźć którejs z podanych przez ciebie nazw, wybierz opcję **Zaawansowane** i naciśnij przycisk **Znajdź teraz**.
9. Zostanie wyświetlona lista wszystkich grup i kont użytkowników. Dwukrotnie kliknij na nazwie konta tych użytkowników, których chcesz dodać do grupy **Użytkownicy zaawansowani**.
10. Naciśnij klawisz **OK**, aby zamknąć okno **Właściwości: Użytkownicy zaawansowani**.
11. Zamknij okno konsoli **Zarządzanie komputerem**.

Rysunek 5.5. Dodawanie użytkowników do grupy Użytkownicy zaawansowani

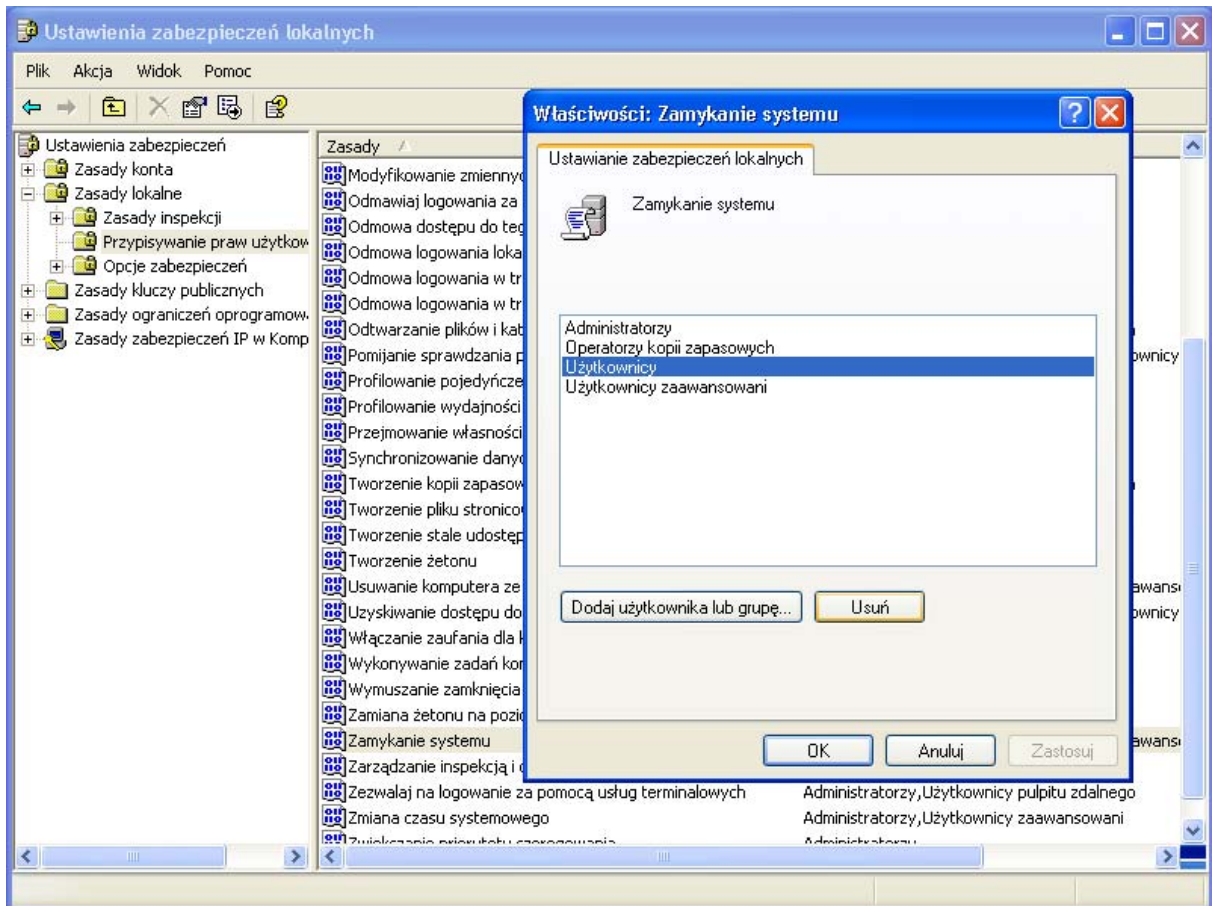

Rysunek 5.6. Wyświetlona lista wszystkich konta grup i użytkowników

Ćwiczenie 5.10. Zmiana uprawnień — uniemożliwienie wyłączenia komputera

Każda z wbudowanych grup posiada uprawnienia do wykonywania pewnych zadań (uprawnienia systemowe). Aby uniemożliwić użytkownikom o ograniczonym dostępie (należącym do grupy *Użytkownicy*) wyłączenie komputera:

1. Z menu **Start** wybierz opcję **Wszystkie programy**.
2. Wybierz opcję **Narzędzia administracyjne | Zasady zabezpieczeń lokalnych**. Zostanie wyświetlona konsola **MMC** służąca do bezpośredniego modyfikowania kont i lokalnych zasad bezpieczeństwa.
3. Rozwiń folder **Zasady lokalne**.
4. Wybierz opcję **Przypisywanie praw użytkownika**. Zostanie wyświetlona lista uprawnień systemowych (rysunek 5.7).
5. Wybierz uprawnienie: **Zamykanie systemu**. Pojawi się okno **Właściwości: Zamykanie systemu**.
6. Zaznacz grupę **Użytkownicy** i naciśnij przycisk **Usuń**. Od tej chwili użytkownicy należący do tej grupy nie będą mogli zamknąć systemu.
7. Zamknij okno konsoli **Zasady zabezpieczeń lokalnych**.

Rysunek 5.7. Uprawnienie do zamykania systemu, tak jak inne uprawnienia systemowe, może zostać odebrane pewnym grupom użytkowników